

– den demokratisk lutrede racisme

“... og at gøre abstraktioner gældende
i virkeligheden vil sige at ødelægge
virkelighed.”

Af Dann Simonsen

Hegel¹⁾

Efter at teserne i bogen *The Bell Curve* for et par år siden blev manet grundigt i jorden af de fleste kommentatorer,²⁾ er alle mere eller mindre enige om, at selv hvis negere som gruppe betragtet muligvis er mere ubegavede end andre mennesker, så er det i hvert fald ikke genernes skyld! De nyeste værker indenfor den genre, der pt. anvendes som grundbøger på Psykologisk Institut ved Københavns Universitet, erklærer fx på baggrund af statistiske undersøgelser af intelligenskvotienten hos tyske efterkrigsbørn med sorte amerikanere som fædre, at disse børns gennemsnitlige pointtal på ingen måde er underlegne, sådan som man skulle forvente, hvis sorte gener var dummere end andre folks børn. Og det er da også en konklusion, der passer fint med de politiske konjunkturer, der hævder, at alle mennesker er lige – i hvert fald indtil de med deres succes eller fiasko har bevist, at de ikke er det alligevel.

Samme demokratiske grundholdning er så til gengæld åben for en anden inddeling af individerne end den mellem sorte og hvide: For når der er nogen, der er fattige, og nogen, der er rige, selv når alle er *lige* og dermed per definition har de *samme muligheder*, så må der vel alligevel være noget genetisk eller opvækstbetinget hos det en-

kelte individ, der fremkalder denne forskel i slutresultatet, ikke?

Selektion, som vor mor lavede den

Når jeg selv og mine gymnasielærerkolleger uddeler karakterbøger til vores elever et par gange om året, gør vi “*abstraktioner gældende i virkeligheden*” på en facon, som ikke bliver mindre brutal af, at den er lige så hverdagsagtig, som den er almindeligt anerkendt og accepteret: Vores job er ikke kun at formidle viden og færdigheder til vores elever, men også at bedømme samme elevs indlæring i form af de præstationer, som de lægger for dagen i vores respektive fag. Brutaliteten består imidlertid ikke i, at indlæringen i det hele taget bedømmes. Det ville i sig selv være yderst rationelt og ikke “*ødelægge*” et eneste stykke “*virkelighed*”, snarere tværtimod. Det brutale består derimod i den abstraktion, som den specielle form for bedømmelse foretager fra elevernes præstationer, når de sammenfattes i et *tal*, i en *karakter* efter 13-skalaen. Konkret kan det fx se ud som følger: En engelsk stil er fuld af stavfejl, men i øvrigt i orden: grammatik og indhold stemmer. En anden er fejlfri, hvad stavningen angår, grammatikken stemmer også, men emnet er helt misforstået. En tredje har ligeledes stavnin-

gen i orden, indholdet er også OK, men til gengæld er den fuld af kongruensfejl. Bedømmelsen af disse *kvalitativt* set meget forskellige opgavebesvarelser består i alle tre tilfælde i karakteren 8, der dermed sætter en slags lighedstegn mellem dem.

Og dette lighedstegn er da også hele pointen med karaktersystemet: De forskellige præstationer *skal* kunne sammenlignes kvantitativt – selv når de ikke har nogen som helst fælles *kvalitet*, hvilket normalt er den altafgørende forudsætning for kvantitative sammenligninger.³⁾ Den kvalitative bedømmelse ville gøre den ene elev opmærksom på, at det ville være en god idé at benytte ordbogen flittigere (eller computerens stavetkontrol), den anden elev på, at forlægget bør læses grundigt, før skriveprocessen begynder, og den tredje på, at genopfriskning af grammatikbogens §§ 154-166 er tilrådeligt. Til forskel herfra gør karakteren vold på et stykke virkelighed – i første omgang kun teoretisk, men i anden praktisk, når dommen i form af eksamensbeviser og adgangsbeholdninger eksekveres over de færdige produkter af fx den almengymnasiale gren af uddannelsessektoren i form af sammenligningen og selektionen på baggrund af karakterer,⁴⁾ hvor abstraktionen i form af et karaktergennemsnit altså benyttes til at udelukke unge fra den uddannelse, de kunne tænke sig.

Does size really matter?

Historisk set synes intelligensstests i første omgang at have skullet tjene det modsatte formål af karakterernes: Ifølge Gleitman et al.⁵⁾ drejede det sig for Alfred Binet om "*både at udpege de svagere elever og så forbedre (!) deres præstationer gennem special træning.*" (633) Det drejede sig med andre ord *ikke* om at udelukke dem fra yderligere uddannelse, men tværtimod om at kunne tilbyde "*mentale støttestrømper for studenter med lave pointtal*" eller endog "*intelligenstræning.*" (633)

Dette formål var noget ganske andet end nutidens, som det beskrives af Gleitman et al. i deres introduktion til kapitlet om "*Intelligens: Dens natur og måling af den*", hvor det skildres som "*et virkeligt behov for systematisk vurdering af menneskelige egenskaber, når arbejdsgivere søger en passende person til at varetage hver stilling og lønmodtagere søger den hylde, der passer bedst til dem.*" Her drejer det

sig med andre ord om "*tests til at hjælpe med uddannelsesmæssig selektion og jobplacering*" (625), altså om at besvare spørgsmålene: "*Hvem får et godt (!) job? Hvem vil nyde gavn af uddannelse af den fineste kvalitet?* (Og hvem vil helt sikkert ikke! DS) *Burde underprivilegerede studenter nægtes (!) adgang til universitetet på grund af (!) dårlige resultater i deres SAT-tests (Scholastic Aptitude Test har til formål at teste elever / studenters 'skolemæssige anlæg'?*" (626). I denne skildring er det langt fra et spørgsmål om at yde ekstra hjælp til elever eller studenter, der er sakket agterud, men derimod et forsøg på at give et skær af videnskabelig forankring til hierarkiseringen af borgerne i det samfund, som et mindretal indtil for tyve år siden stadig tillod sig at kalde for klassesamfundet.

Enhver er sin egen lykkes smed

Dermed har intelligenspsykologerne vendt op og ned på de samfundsmæssige forhold, hvor hver eneste nye generation opdrages, uddannes og til sidst anbringes på en af pladserne i erhvervshierarkiet – eller i arbejdsløshedskøen, eftersom arbejdspladser til alle er undtagelsen i dette system og ikke reglen; apropos "*den hylde, der passer bedst til dem!*" At der i dette hierarki er arbejdspladser, der ikke giver muligheder for den helt store udfoldelse af intellektet, og andre, der næsten ikke består i andet, er psykologerne helt på det rene med:

"*Mens folk er åbenlyst uenige om definitionen på intelligens, er der rimelig konsensus om den form for opgaver, der kræver intelligens. For eksempel virker det oplagt, at der ikke kræves meget intelligens til at grave et hul med en skovl – Einstein ville ikke have været spor bedret til denne opgave (og ville muligvis have været dårligere) end nogen med et langt mindre overlegent intellekt. Anderledes formuleret virker intelligens nødvendig med hensyn til at lære matematik – til denne komplicerede opgave har et menneske som Einstein en betragtelig fordel.*" (632-33)

Det ville alt sammen ikke være så slemt, hvis det ikke lige var for den lille hage ved det hele, at borgernes indtægt og dermed adgang til produkter til livets ophold m.m. i den grad hænger sammen med samme hierarki. Kun for så vidt, som der er "*arbejdsgivere*", statslige el-

ler private, der har brug for arbejdere til at udfylde "et godt (eller knap så godt. DS) job", har udbyderne af arbejdskraft en indtægt: Størrelsen på den kompensatoriske understøttelse er udmålt, så den under alle omstændigheder fungerer som afpresning, der skal få modtageren til at gøre alt for at forsøge at få et lønarbejde.⁶⁾

Denne interessemodsatning giver ekko i teoriens verden,⁷⁾ hvor den samfundsmæssige sortering og deraf følgende forskelsbehandling af individerne forklares som et resultat af, ja måske ligefrem som en *imødekommelse* af borgerens individuelle præferencer og evner: "den hylde, der passer bedst til dem", det være sig som fx intelligenspsykologer eller arbejdsløse specialarbejdere.⁸⁾

Hvad er intelligens?

Til dette formål spiller det ingen rolle, at psykologerne ikke engang har kunnet enes om en definition på spørgsmålet: "Hvad er intelligens?" "Disse tests blev udviklet til at opfylde visse praktiske behov (!), og som vi skal se, virker disse tests udmærket til mange formål." (632)

Mens man altså lystigt tester alt, hvad der kan kravle og gå, pådrager man sig naturligvis dermed på den anden side problemet: "Har nogen af disse tests gyldighed? Måler de rent faktisk intelligens?", spørgsmål, som man igen vælger at besvare via den praktiske nytte: "testenes effektivitet med hensyn til at forudsige succes i skolen." (637)

Til sin egen beroligelse når man frem til, at de, rent faktisk, kan bruges til at udpege og underinddele fx "de mentalt retarderede" og desuden "forudsige præstationer i skolen ganske godt" (639), hvilket ikke kan komme som nogen stor overraskelse i et skolesystem som det, der i dagens verden praktiseres med små variationer i alle markedsøkonomiens ledende nationer: Når skolesystemet er indrettet på at graduere eleverne efter deres præstationer (det være sig i form af karakterer eller IQ-tests) og lade dem, der har lært meget, "nyde gavn af uddannelse af den fineste kvalitet", og lade dem, der har lært lidt, "nægtes adgang til universitetet", i stedet for at give dem lidt mere undervisning, så de kunne komme op på det nødvendige niveau, så er det ikke noget under, at IQ-tests kan "forudsige", hvor godt et barn vil klare sig i

uddannelsessystemet, eftersom disse tests i vid udstrækning består i opgaver, som man nødvendigvis må blive bedre og bedre til at løse, jo længere man – med succes – er kommet i sit skoleforløb.⁹⁾ Gleitman et al. er heller ikke blinde for dette forhold, når de som hypotese spekulerer over, om sammenhængen muligvis slet ikke er:

"intelligens → bedre præstation
men i stedet
intelligens → opmuntring → mere skole →
flere færdigheder → bedre præstation". (640)¹⁰⁾

I stedet for at lære noget af deres egen tvivl griber de imidlertid endnu engang tilbage til IQ-testens nytteværdi:

"Men på den ene eller den anden måde (!): tilbage bliver det faktum, at IQ-resultater faktisk forudsiger andre variable af betydelig interesse, og dette giver os grund til at tro, at testene har gyldighed." (640)

De lader sig derfor heller ikke gå på af, at de endnu engang (den fjerde?) må konstatere, at de stadig ikke har fået noget fornuftigt svar på deres spørgsmål om, hvad intelligens egentlig er for en størrelse: "Men præcis hvad er det disse tests måler?" (640)

Og – for at foregribe det endelige resultat – selv om de kommer snublende nær på svaret med deres søslange-eksempel på side 641, lykkes det dem rent faktisk lige så lidt som deres psykologkollegaer at nå frem til en bestemmelse af, hvad intelligens er for noget. En intelligent tanke er nemlig ikke andet end den rigtige forklaring på et ikke umiddelbart indlysende fænomen; er forklaringen derimod forkert, er den unintelligent, uanset hvor mange brikker man har flyttet rundt med for at nå frem til den. Mellem disse to punkter vil det i øvrigt være yderst vanskeligt at finde en graduering, der kunne udtrykkes i en "kvotient", og derfor er den rigtige forklaring også uinteressant for IQ-teoretikerne.

De har til gengæld en anden forklaring: De insisterer på, at deres tests måler *noget*, men da de ikke kan blive enige om, *hvad* dette noget er, foreslår Spearman m.fl. at kalde det for "g" = "almen intelligens" (642). Og selv om ikke engang tilhængerne af intelligensteoriens

g-punkt kan blive enige om, præcis hvad "g" er for en størrelse eller hvor den sidder, falder Gleitman et al. for hundrede og syttende gang tilbage til den vante løsning, idet "*den praktiske (!) værdi af g-målinger forbliver stor, samtidig med at den teoretiske betydning af g forbliver åben*". (644)

Men hvad er det så, der gør IQ-tests så praktiske?

"Vi har understreget den kompleksitet og de begrænsninger, der er forbundet med at teste intelligens. Men (!) tilbage bliver det faktum, at intelligenstests faktisk forudsiger succes i flere forskellige sammenhænge (især i vestlige kulturer), og brugen af test-resultaterne er vidt udbredt – af uddannelsesfolk, som skal afgøre, hvem der får lov til at komme på en uddannelse, og af arbejdsgivere, der skal beslutte, hvem de skal ansætte." (653)

Selv om Gleitman et al. lige har anført et par eksempler på, at folk, hvis erhvervskvalifikationer bl.a. består i evnen til at "*forudsige udfaldet og udbetalingerne i forbindelse med forestående hestevæddeløb*", tilsyneladende formår at gøre dette helt uafhængigt af deres IQ, idet "*succesraten for 'handicappers', de opmærksomme, som bestemmer betingelserne ved væddeløb, viste sig at være fuldstændigt (!) uafhængig af deres IQ*" (649), og selv om de nåede til samme resultat ved en undersøgelse af "*ledere i erhvervslivet*" og deres evner til at komme med "*fremragende forudsigelser af succes i forretninger*:" "*Interessant nok, var der praktisk taget ingen korrelation mellem disse mål for succes i forretningslivet og IQ*" (650), så kommer de alligevel ikke til at tvivle på den årsagssammenhæng, som de selv fabrikerer ud af den "*korrelation*", som de henviser til på side 653, selv om det, som de selv har skrevet, burde give dem al mulig grund til det:

For når "*uddannelsesfolk*" og "*arbejdsgivere*", oven i købet "*vidt udbredt*", benytter sig af "*intelligenstests*" i forbindelse med udvælgelsen af kandidater til at udfylde uddannelses- og arbejdspladser, så er det vel ikke så underligt, at samme tests 'forudsiger' succes! Det er tværtimod en selvopfyldende profeti, "*især i vestlige kulturer*". Der er andre kulturer, hvor fx kastetilhørsforhold ville kunne bruges til at lave samme rimeligt sikre profetier, og den udbredte brug af jobastrologer selv i vestlige

kulturer kunne tænkes at føre til den endelige anerkendelse af astrologien som hjælpevidenskab: Hvis tilstrækkeligt mange arbejdsgivere benytter sig af den erhvervsastrologi, der udpeger mennesker født i Fiskens tegn som særligt dårligt medarbejderpotentiale, så kan det da godt være, at Fisk en skønne dag vil vise sig, statistisk set, oftere at få en plads i arbejdsledelsesrækken end bag et skrivebord.¹¹

Demokratisk racisme

Nok så mange eksempler på, at intellektuelle evner ikke forbliver stabile og at de i vid udstrækning afhænger af, om mennesker anbringes i berigende miljøer eller det modsatte (s. 659-665),¹² kan ikke overbevise psykologerne om, at succes i skole og erhvervsliv ikke i en eller anden forstand skyldes IQ: "*Folk adskiller sig med hensyn til deres testpræstationer, og disse forskelle korrelerer i udtalt grad med succes i vores vestlige verden*." (665)

Dette er psykologiens bidrag til nutidens demokratiske racisme! Som sagt mener dannede vesterlændinge nemlig ikke længere, at niggerne hører hjemme i bomuldsmarkerne, fordi de under alle omstændigheder er født med bomuld mellem ørerne:

"Det viser sig, at dette måleresultat af anlægspræg ("for at måle graden af afrikansk afstamning") er uafhængigt af IQ, modsat hvad vi kunne forvente ud fra en genetisk hypotese." (664)

Til gengæld mener de, at enhver i sidste ende er sin egen lykkes smed, at det er den iboende forskel på individerne, der medfører, at nogle får succes og andre ikke, og at dette i det mindste i en eller anden grad er betinget af genetikken, idet "*der er klart og tydeligt bevis på, at genetiske faktorer er af betydelig vigtighed med hensyn til at bestemme variationer inden for grupper*." (666)

Alternativ IQ – ikke noget alternativ.

I de sidste par år har den demokratiske race-lære i form af IQ-tests fået konkurrence – men ikke af folk, der mener, at *samfundet* er den instans, der bestemmer, hvor mange der skal være nationalbankdirektører og hvor mange subsistenstløse. Tilhængerne af "*emotional intelligens*" ønsker ganske vist at gøre op med intelligensteoriens dogme – "*Er IQ skæbne? Ik-*

ke nær så meget, som vi tror.” – men kun fordi de vil konkurrere med IQ-tilhængerne og indføre en anden egenskab ved individerne som ansvarlig for succes og manglen på samme. “Daniel Goleman hævder, at vores syn på menneskelig intelligens er alt for snævert, og at vores følelser spiller en langt større rolle i tænkning, beslutningstagning og individuel succes, end man i almindelighed erkender. (...) Det er de kvaliteter, der kendetegner folk, der brillere: hvis forhold blomstrer, som er stjerner på arbejdspladsen.” “Intelligens kan måske være nyttig, ligesom socialklasse og held, men til at forudsige (!) hvem der får succes (!) på et hvilket som helst (!) område af livet, er det EQ, som man skal være på vagt (!) overfor.”¹³⁾

Jeg vil indskrænke min egen profetiske virksomhed til at forudsige et boom inden for testindustrien! Og hvis man (jf. Hegel) hører til dem, der får sin virkelighed ødelagt af denne testindustri produkt, så vil det næppe kunne betale sig at sagsøge den for produktansvar. Man har kun sine egne underlegne kromosomer at takke for sine nederlag!

PS

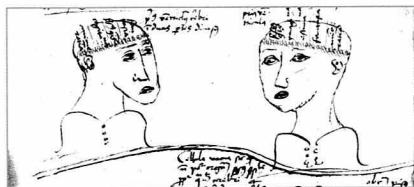
- Jamen, hvad så? Har alle den samme intelligens?
- Nej, naturligvis ikke! Vi har heller ikke den samme næse. Vi har hver sin!
- Jamen, det jeg mener er: Er den lige stor?
- Til forskel fra en diskussion om næser, så er spørgsmålet om intelligensens størrelse totalt tåbeligt. Man tager udgangspunkt i, at intelligens i det hele taget er en forudsætning for mangt og meget: Hvis man er retarderet, vil man fx ikke kunne sætte sig ind i Einsteins relativitetsteori. Det betyder imidlertid ikke, at intelligens er det, der bestemmer, om man får succes her i (samfunds)livet eller ej.
- Måske ikke, men hvis man er evnesvag, så kan man vel heller ikke blive hjernekirurg, vel?
- Helt sikkert ikke, men det er ikke grunden til, at så få mennesker bliver overlæger eller lignende. Når der er så få mennesker, der får en kortere eller længere videregående uddannelse, så skyldes det ikke, at deres IQ ikke rækker til det, men derimod, at staten indfører konkurrence om uddannelsespladser: Karaktererne bestemmer sammen med adgangsbegrænsning og lignende, at der er et stort antal af de mest eftertragtede uddannelser, som en masse mennesker ikke kan komme ind på. Dette udelukker dem på forhånd fra at få den “succes”, som de stræber efter. Dette ville fx også besvare et af Gleitman & Co.s spørgsmål: “Hvordan kan det være, at nogle indi-

vider mislykkes med et bestemt problem, mens det lykkes for andre? (644) Det er fx nemt at besvare et spørgsmål om, hvorfor det lykkes nogle at blive læger men ikke andre. Svaret er: Der er nogle, der får lov til at læse til læge, og der er andre, der udelukkes fra den mulighed!

- Men det er vel ikke det, der tænkes på?!
- Nej, det er det selvfølgelig ikke. Der fortsættes også: “Dette er afgørende spørgsmål, hvis vi ønsker at forstå, hvad intelligens er, og hvordan intelligent tænkning foregår.” Gleitman er med andre ord ude efter at finde en eller anden individuel begrænsning i intelligensen, der medfører, at nogle mennesker ikke bliver overlæger. Og som sagt er der vitteligt mennesker, de retarderede, for hvem en naturlig begrænsning gør sig gældende på dette punkt. Den samme begrænsning lader sig imidlertid ikke påvise i det normalt begavede spektrum med mindre det en dag skulle lykkes nogen at finde gensekvensen for 13-ska-laen og adgangsbegrænsningen!
- Jamen gør de naturlige variable så slet ingen forskel? Hvad med de énæggede tvillinger for eksempel?
- Jo, muligvis er der naturlige, hjernebaserede variationer over, hvor hurtigt folk tænker eller hvor mange bolde de kan holde i luften på én gang, for nu at tale metaforisk. Men Gleitman et al. anfører selv masser af eksempler på, hvordan disse naturlige grænser overskrides, hver gang man mener at have fundet en gruppe individer med særlig lav IQ. Flyt dem til et andet sted eller giv dem bedre uddannelsesmuligheder, og straks forsvinder denne begrænsning.
- Jo, men siger de ikke også, at mens der “ikke er mange beviser på en genetisk redegørelse for forskellen på grupper, så er der “klare og tydelige beviser på, at genetiske faktorer er af betydelig vigtighed med hensyn til at bestemme variationer inden for grupper.”? (666)
- Jo, og de har sikkert også ret. Men selv når grupper IQ pludselig skyder i vejret, hvis de flyttes fra det ene miljø til det andet, så består samme grupper vel trods alt i en eller anden forstand af individer, ikke? Pointen i at insistere på denne forskel er et spørgsmål om interesse: Selv om folks gennemsnitlige højde skifter afhængigt af de betingelser, som de vokser op under, så er der også her individuelle forskelle inden for grupperne.
- Ja, men hvad har forskel i højde med intelligens at gøre?
- Intet som helst, og det er netop pointen! Der er ingen i det her samfund, der ønsker at forhindre folk med korte ben i at købe kondisko! Og det endda på trods af, at de, i det mindste som et gennemsnit ‘inden for grupper’, sandsynligvis aldrig vil komme til at løbe lige så hurtigt som de langbenede! Hvis det til gengæld var en samfunds-

mæssig målsætning, at begrænse adgangen til kondisko, så ville *det* – og ikke en udspekuleret teori om arv og miljø – være forklaringen på begrænsningen!

- ????
- OK, så lad os kaste et blik på oldtiden, hvilket altid falder moderne demokrater lettere: I det gamle Rom havde man gladiator kampe, hvor to mennesker blev sat til at kæmpe mod hinanden med livet som indsats. Hvem døde så? Ja, det gjorde den ene af dem. Hvorfor? Fordi det var meningen! Det vidste Spartacus og hans tilhængere, og derfor gjorde de oprør mod det slavesamfund, der behandlede folk på den måde. Vore dages psykologer er derimod tro samfundsstøtter. De betragter den demokratiske stat og markedsøkonomien som naturgivne selvfølgeligheder, og derfor vil det ikke trænge ind i hovedet på dem, at mennesker bliver tabere og vindere i uddannelses- og arbejdsmarkedskonkurrencen, fordi det er *meningen* med konkurrence! I stedet for leder de efter årsagen i generne (arv) eller opvæksten (miljø) hos dem, som samfundet ikke giver anden mulighed end at konkurrere. Hvis Spartacus havde været psykolog eller testteoretiker i stedet for rebel, havde han forsket i korrelationerne mellem dødsfaldene i arenaen og de kære afdødes dysfunktionelle opvækstbetingelser.
- Jamen, jeg forstår altså stadig væk ikke, hvad det har med IQ at gøre?!
- Så betragt det som en intelligencetest! Du er i øvrigt lige dumpet!!!

Litteratur:

- Michael Cole, Sheila R. Cole: *"The Development of Children"*, (Worth Publishers 2001).
- Gleitman, Fridlund & Reisberg: *"Psychology"*, kap. 15: *"Intelligence – Its Nature and Measurement"* (Norton 1999).
- Daniel Goleman: *"Emotional Intelligence – Why It Matters More Than IQ"*, (Bloomsbury 1996).
- Karl Held (red.): *"Die Psychologie des bürgerlichen Individuums"*, (Resultate Verlag, München 1981).
- Richard J. Herrnstein, Charles Murray: *"The Bell Curve. Intelligence and Class Structure in American Life."* (Simon & Schuster 1994).
- Freerk Huiskens: *"Ungdomsvold – selvbevidsthedskulten og dens uønskede resultater"*, (politisk revy 1998). (især kapitel 1)
- Mogens Winther: *"Astrologi – vildfarelse eller videnskab?"* i bogen *"Bedst af alle verdener – Myter i det 21. århundrede"* (Fremad 2000).

Noter:

1. Cit. efter Karl Held.
2. Se også Social Kritik nr. 50/1997 med temaet: Intelligenstest & Diagnoser.
3. Det er dette forhold, som Storm P. benytter i sin vittighed om, hvad der er højst: Et tordenskrald eller Rundetårn? Hvis man bruger Celsiusgrader som målestok i sammenligningen af to ting, måler man deres temperatur, bruger man derimod kilogram, sammenligner man deres vægt. Det giver ikke mening at sammenligne en badevandstemperatur på 18,9 grader Celsius med to tons gamle aviser!
4. Det mest imponerende er næsten, at det med den krævede abstraktion alligevel er så forbløffende nemt for eksaminatorer og censorer at nå til enighed. I øvrigt finder der jo allerede i gymnasieskolen en praktisk selektion sted: Elever dumpet, bortvises eller indser selv, evt. efter det første karakterblad, at fortsat fremmøde næppe vil kunne betale sig for deres vedkommende.
5. Hvis intet andet er angivet, er sidehenvisninger i det følgende til Gleitman, Fridlund & Reisbergs *"Psychology"*, Norton 1999. Her som andre steder i min oversættelse.
6. Det diskuteres også på tilsvarende vis i folketingsdebatter. Når der snakkes om, at "det skal kunne betale sig at arbejde", så betyder det i klar tale: Vi må i hvert fald sørge for, at det under ingen omstændigheder vil kunne betale sig at være arbejdsløs!
7. Ekkoet hos ofrene for konkurrencesamfundets selektion er beskrevet og analyseret i Freerk Huiskens bog *"Ungdomsvold – selvbevidsthedskulten og dens uønskede resultater"*, Forlaget politisk revy 1998. www.forlagene.dk/politikskrevy/polrevy.htm
8. Lignende kritik af konkurrence og selektion på forskellige niveauer i det danske uddannelsessystem kan findes på: <http://www.gegenstandpunkt.com/dansk/bened.htm> <http://www.gegenstandpunkt.com/dansk/modne.htm>
9. Fx eksempel 15.7 i Gleitman, s. 635
10. Cole & Cole er inde på det samme i deres bog: Box 1.2, s. 23.
11. Se Mogens Winthers artikel *"Astrologi – vildfarelse eller videnskab?"* i bogen *"Bedst af alle verdener"*, Fremad 2000. www.skeptica.dk/pn2000/p_0005_8.htm
12. Uddannelse ville vel i det hele taget også være tidsspilde, hvis det ikke var tilfældet!
13. Cit. fra omslaget til Daniel Golemans *"Emotional Intelligence"*, Bloomsbury 1996. Og så kan man endda ikke engang holde Goleman til gode, at han bare ikke *ved* bedre. Han snakker om den *"verdensomspændende konkurrence om at sænke lønomkostningerne, som skaber økonomiske kræfter, der udøver et pres på familien. Vi lever i tider med økonomisk hårdt trængte familier, hvor begge forældre arbejder længe, så børn overlades til at klare sig selv eller TVet agerer babysitter; hvor flere børn end nogensinde før vokser op i fattigdom; (...) hvor flere spædbørn og småbørn efterlades i dagpleje, der kører så elendig, at det svarer til vanrøgt."* (s.234) Når han derefter stiller spørgsmålet, *"Hvis familier ikke længere fungerer effektivt med hensyn til at give alle børn et solidt fundament for livet, hvad skal vi så gøre?"*, så giver det næsten sig selv, at han *ikke* kan være ude på at afskaffe konkurrencen, hæve lønnen eller sikre forældrene en fornuftig arbejdstid. At børnene og deres forældre har det ad helvede til, er nemlig ikke det, der bekymrer ham. Det gør det derimod, at så mange af dem gør sig uheldigt bemærket, og derfor vil han hellere drømme om, hvordan *"velrettede neutraliserende eller præventive foranstaltninger kunne holde børnene på ret kurs,"* (s.234) og på den måde *"vaccinere (Hans yndlingsord!!! DS) dem mod den forvirring og det pres, som de snart skal konfronteres med."* (s.275)